

STRESZCZENIE PRACY

Mgr Jan Kuca, Mołodycz
Uniwersytet Rzeszowski
Wydział Socjologiczno-Historyczny
HISTORIA

Streszczenie pracy doktorskiej pt.

Warunki codziennego bytowania na przełomie XIX/XX wieku i w okresie I wojny światowej w Jarosławskiem

Na przełomie XIX i XX wieku powiat jarosławski obejmował miasto Jarosław i trzy miasteczka: Radymno, Sieniawę i Pruchnik, pięćdziesiąt gmin politycznych i sto gmin katastralnych. Na jego terenie działały sądy powiatowe w Jarosławiu, Radymnie, Sieniawie i Pruchniku.

W rozprawie doktorskiej Jan Kuca przedstawił zmiany zachodzące w życiu codziennym mieszkańców powiatu w latach 1867-1918, szczególnie u progu I wojny światowej i w czasie jej trwania.

Wykorzystał relacje, pamiętniki, wspomnienia, prasę, zarówno ogólnokrajową, jak i regionalną, a także źródła archiwalne. Szeroko przedstawił problematykę życia codziennego ludności cywilnej w czasie pokoju i w czasie wojny, obejmującą takie zagadnienia jak warunki mieszkalne, ubiór, wyżywienie, warunki sanitarne i stan zdrowotny, sposób zarabiania na życie, przebieg edukacji dzieci i młodzieży, problematykę religijną, podkreślając wielokulturowość regionu, przedstawił również codzienność żołnierską. Do pracy dołączył materiał ikonograficzny: mapy, ilustracje, zdjęcia, które pozwalają lepiej zrozumieć życie ludzi w badanym okresie. Pokazują dawną architekturę, urządzenia wykorzystywane w gospodarstwie domowym, stroje, obrzędy, ludzi przy pracy, wygląd żołnierzy, ich uzbrojenie.

W pracy starano się uzyskać odpowiedź na podstawowe pytanie – jakie były warunki bytowania społeczności powiatu jarosławskiego na przełomie XIX/XX wieku i jak się zmieniły pod wpływem wydarzeń wojennych. Z tego pytania rodziły się kolejne: jak zmieniała się rzeczywistość pod wpływem nowinek technicznych? Które środowiska ulegały zmianom? Jaka była rola instytucji oświatowych? Co zmieniło się w kwestiach wiary i obyczajowości? Czy i w jakim stopniu wszystkie te zmiany były ważne dla życia społecznego i rozwoju cywilizacyjnego? Czy działania wojenne tylko niszczyły? Czy i w jakim zakresie przeciętny mieszkaniec powiatu mógł być architektem swojego losu? Czy powstałe wówczas zwyczaje, kanony zachowań i struktury

organizacyjne znalazły kontynuację, a więc czy to, co działo się w powiecie jarosławskim doby autonomii na przełomie wieków, przyniosło wymierne korzyści społeczeństwu powiatu w epoce niepodległości?

Rozprawa składa się z siedmiu rozdziałów podzielonych na szczegółowe podrozdziały. Całości dopełniają aneksy zawierające wybrane teksty źródłowe.

Słowa kluczowe: Jarosław, powiat jarosławski, życie codzienne, I wojna, codzienność